

Helsingin vammaisneuvoston kokous (6/2023)

Aika: Tiistai 13.6.2023 klo 14.00–16.43.
Paikka: Kaupunginhallituksen kokoussali, kaupungintalo 3. krs.
Osoite: Pohjoisesplanadi 11–13, Helsinki.

Osallistuvat jäsenet:

Valtuustoryhmien edustajat:

Sirpa Puhakka	puheenjohtaja (Vasemmisto)
Kristiina Karhos	varapuheenjohtaja (Vihreät)
Jari Mönkkönen	(Kok.) (etäyhteys)
Mika Taberman	(varajäsen) (SDP)
Marko Joensuu	(PS)

Yhdistysten edustajat:

Anneli Salmevaara	(varajäsen) Helsingin Kuuloyhdistys ry
Juhani Kaasinen	(varajäsen) Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry
Viktoria Welling	(varajäsen) Helsingin Invalidien Yhdistys ry (etäyhteys)
Sari Sepponen	2. varapj. Kehitysvammatuki 57 ry
~~Ari Österberg~~	~~Helsingin ja Uudenmaan neuroyhdistys ry~~
Tuula Narvola	(varajäsen) Pääkaupunkiseudun Hengitys ry (etäyhteys)
Mikko Remes	Helsingin Reumayhdistys ry
Päivi Seila	Mielenterveysyhdistys HELMI ry
Ilari Kousa	(varajäsen) Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö sr
Susanna Haapala	Kynnys ry

Kaupungin toimialojen ja keskushallinnon pysyvät asiantuntijat:

Pasi Brandt	Kasvatus ja koulutus
Pirjo Tujula	Kaupunkiympäristö (etäyhteys)
Tiina Larva	Kulttuuri ja vapaa-aika (etäyhteys)
Jonna Weckström	Sosiaali- ja terveystoimi
Riikka Henriksson	Kaupunginkanslia

Muut kaupungin edustajat:

Titta Reunanen	kumppanuuspäällikkö, kaupunginkanslia (etäyhteys)
Annina Raasakka	projektisuunnittelija, kaupunginkanslia, kumppanuustiimi
~~Pirkko Excell~~	~~erityissuunnittelija, Sote:n osallisuus ja vuorovaikutus~~

Vammaisneuvoston sihteeri:

Tiina Lappalainen	asiantuntija, kaupunginkanslia, kumppanuustiimi

Vierailija: erityissuunnittelija Hanne Munter, Liikkumisen edistämisen -yksikkö, Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

1. Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja Sirpa Puhakka avasi kokouksen klo 14.00 ja toivotti osallistujat tervetulleeksi kauden ja kevään viimeiseen kokoukseen. Puheenjohtaja kiitti kaikkia ahkerasta työstä ja tiiviistä työrupeamasta.

2. Osallistujien toteaminen

Osallistujat esittäytyivät.

3. Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin.

4. Muistion hyväksyminen

Edellisen kokouksen [muistio 5/2023](#) on lähetetty 1.6. vammaisneuvostolle ja liitetty vammaisneuvoston verkkosivuille. Muistio hyväksyttiin ja merkittiin tiedoksi.

5. Vammaistyön hankintojen tilannekatsaus

Vammaispalvelujen ostopalvelupäällikkö Minna Erosen oltua estynyt, ajankohtaisia vammaispalvelujen hankintoja esitteli vammaistyön sosiaalityön päällikkö Jonna Weckström.

Uusi vammaispalvelulaki edellyttää, että henkilökohtaisen avun toteutuksessa on käytössä useita toteuttamistapoja. Aikaisemmat henkilökohtaisen avun työnantajamalli ja palveluseteli säilyvät edelleen käytössä. Niiden lisäksi kaupunki valmistelee henkilökohtaisen avun ostopalvelun käynnistämistä 1.10. valmistelussa olevalla hankinnalla. Palvelusetelissä asiakas valitsee palveluntuottajan, ostopalveluissa kaupunki valitsee ostopalvelujen tuottajien etusijajärjestystä noudattaen. Asiakkuuksia ei lähtökohtaisesti siirretä järjestämistavasta toiseen eikä tuottajalta toiselle, ellei asiakas itse sitä toivo.

Muita vammaispalvelujen hankintoja valmistellaan uutena palveluna erityistä osallisuuden tukeen, sekä myös liikkumistaidon ohjaukseen, viittomakieliseen palveluohjaukseen, asumisen tukeen ja päiväaikaiseen toimintaan. Hankinnoissa kiinnitetään erityistä huomiota vastuullisuusasioihin.

Vammaisneuvosto kävi vilkkaan keskustelun, jonka kuluessa mm. vammaisneuvosto muistutti henkilökohtaisen avun palvelusetelin riittävästä arvosta, jonka tulee huomioida yksityisen alan TES-sopimuksen palkankorotukset. Vammaisneuvosto haluaa seurata vammaispalvelujen tuotantotapoja ja piti hyvänä, että vammaispalvelujen ostopalvelupäällikkö Minna Eronen on lupautunut kertomaan vammaisneuvostolle syksyllä lisää hankintojen tilanteesta.

6. Liikuntapalvelujen visio

Kaupungin liikuntapalvelujen vision valmistelua esitteli erityissuunnittelija Hanne Munter, liikkumisen edistäminen -yksiköstä, Helsingin kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalta. (Liikunnan visio liite) Visiossa tavoitellaan yhteistä tavoitetilaa ja selkeitä askelia kohti visiota niin, että tuotetaan vaikuttavia liikunnan palveluja.

Visiotyössä tarkastellaan yhteiskunnallisia muutostekijöitä, havaintoja kaupunkilaisten liikkumista ja liikuntaa, kaupungin liikuntapalvelujen vahvuuksia ja kehittämiskohteita, henkilöstön ja sidosryhmien näkemyksiä sekä kaupunkilaisten toiveita ja tarpeita. Henkilöstön työpajat nostivat liikuntapalvelujen merkitystä inhimillisten kohtaamisten ja yhteisöllisyyden mahdollistajina sekä saavutettavina.

Liikuntapalvelukokonaisuuden ydintehtäviä ovat kaupunkilaisten arki- ja hyötyliikunnan edistäminen, omaehtoinen liikunnan edistäminen sekä organisoidun liikunnan ja urheilun edistäminen.

Vammaisneuvoston korosti keskustelussaan, että liikuntapalvelujen vision tulee ottaa kaikkien, myös eri tavoin vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kaupunkilaisten tarpeet ja edellytykset liikunnassa huomioon.

Kaikki yleiset liikuntapalvelut, ulkoilureitit ja virkistyspaikat tulee tehdä mahdollisimman esteettömiksi, ei vain vammaisille ja iäkkäämmille tarkoitetut palvelut, kuten palvelukeskukset. Kaupungin tulee varmistaa liikuntapaikkojen esteettömyys. Esteettömyyden parannukset voivat olla pieniäkin asioita.

Vammaisilla ja pitkäaikaissairaat kaupunkilaisilla tulee olla tasavertaiset mahdollisuudet käyttää liikuntapaikkoja. Liikuntavision tulee korostaa maantieteellisen, taloudellisen ja tiedollisen saavutettavuuden lisäksi myös fyysistä esteettömyyttä, joka tuottaa inhimillistä kustannussäästöä.

Kaikki eivät liiku paljon, mutta on tärkeää, että kukin liikkuu vähänkin. Jos tarjolla ei ole esteettömiä liikunnan mahdollisuuksia, vaarana on, että usea jää kotiin ja se lisää liikkumattomuuden aiheuttamia vaivoja ja kustannuksia. Liikuntapalveluilla on osin vaikutusta siihen, mitä terveempiä vammaiset ovat sitä vähemmän kuormittavat yhteiskunnan muita palveluja.

Samoin kuin henkilöstön työpajat nostivat liikuntapalvelujen merkitystä inhimillisten kohtaamisten ja yhteisöllisen vuorovaikutuksen mahdollistajina, myös vammaisneuvosto painotti, liikuntapalvelujen merkitystä sosiaalisen osallisuuden ja ihmisten joukkoon mukaan pääsemisenä ja kuulumisena.

Vammaisneuvosto piti tärkeänä, että liikuntatoimi tekee yhteistyötä koulutoimen kanssa. Koululiikunta ei saa jättää vammaisia koululaisia ja opiskelijoita koulu- ja opiskeluyhteisön liikuntatoiminnan yhteisöllisyyden ulkopuolelle. Vammaisten koululaisten ja opiskelijoiden liikunnalliset kokemukset eivät saa jäädä vain lääkinnällisen kuntoutusterapian varaan.

Keskustelussa tuotiin esiin esimerkiksi suuri joukko mielenterveyskuntoutujia ja myös pitkäaikaissairaudet aiheuttavat työkyvyn ongelmia ja aiemmin eläkkeelle siirtymistä, jolloin henkilöiden toimeentulo tippuu kuoppiin. Kaikilla ei ole vara maksaa Helsingissä perittäviä isoja asiakasmaksuja. Järjestöt yrittävät auttaa jäseniään, mutta kaikki ei ole mukana järjestöissä.

Vammaisneuvoston mukaan on tärkeää kiinnittää huomioita liikunta- mahdollisuuksien taloudelliseen saavutettavuuteen ja saatavuuteen, ettei rahan puute olisi liikkumisen esteenä. Esimerkiksi erityisuimakorttia käyttää iso joukko, joiden taloudellista tukea ei saa viedä pois. Liikkumisen kalleus heikentää ihmisten liikkuvuutta ja mahdollisuutta liikkua. Erityisuimakortin lisäksi tarvitaan taloudellista tukea myös muissa liikuntamuodoissa. Kaupungin talouden kannalta vähän liikkuvien kaupunkilaisten liikunnan tukeminen on kustannustehokas tukimuoto, jolla on vaikutusta myös psyykkiseen terveyteen.

Vision faktapohjaan kannattaa eritellä tarkemmin myös heterogeenisen yli 65-vuotiaiden kaupunkilaisten eriytyneitä tarpeita. Tulee ottaa huomioon, että väestöstä arvioidaan olevan noin 15 % eri tavoin liikkumis- ja toimimisesteisiä ihmisiä, jonka tulee näkyä myös liikuntapalvelujen kohdentumisena moninaiselle väestölle. Myös eri ryhmille yksilöllisesti räätälöidyt liikuntapalvelut tai alennukset (esim. omaishoitajat) toimivat.

Vammaisneuvosto toivoi, että liikuntapalvelujen vision valmistelussa tehtäisiin kuulemista myös laajemmin pitkäaikaissairaus- ja vammaisjärjestöille kuin vain vammaisneuvostolle, joiden jäsenet edustavat rajattua määrää taustajärjestöjä. Myös työttömien järjestöjen kuulemista pidettiin tarpeellisena.

Kokouksessa käydyn keskustelun muistion lisäksi vammaisneuvosto kokoaa myös lausunnon liikuntapalvelujen vision valmisteluun.

7. Vammaisneuvoston lausunnon ja kannanoton hyväksyminen

Vammaisneuvostolta keskusteli lausuntoluonnokseen tarvittavista muutoksista ja hyväksyi lausunnon koskien kahta toivomuspontta, joissa esitetään vammaisyhdistysten osallistamista sähköpotkulautojen käytön ja pysäköinnin suunnitteluun. Lausunnot pyydetty 15.8. mennessä. (lausunto liitteenä)

Vammaisneuvoston hyväksyi kannanoton kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen osuudesta, joka käsitteli omaishoitajien jaksamista tukevia palveluja perhe- ja sosiaalipalveluissa. (kannanotto liitteenä). Kannanotto päätettiin lähettää ke 14.6. aamulla valtuustoryhmien puheenjohtajille.

8. Vammaisneuvoston toimintakauden raportin hyväksyminen

Vammaisneuvosto kävi keskustelun vammaisneuvoston toimintakauden 2021–2023 raportista. Ehdotettujen muutosten jälkeen vammaisneuvosto hyväksyi toimintakauden 2021–2023 raportin. (raportti liitteenä.)

9. Toimialojen ajankohtaiset

Toimialojen asiantuntijat kertoivat ajankohtaiset terveiset toimialojen valmistelussa olevista ja päätöksentekoon tulevista asioista.

Kaupunginkanslia: Kaupunginhallituksessa on merkitty tiedoksi kaupungin [vuoden 2024 talousarvion valmistelun aikataulusta](#) ja valmisteltu rahoitusraamia.

Toimialojen lautakunnat esittävät talousarvioehdotukset 13.9. (sotepe 19.9.).

Kaupunginhallitus käsittelee talousarviota 6.11. ja 13.11. kokouksessaan.

Kaupunginvaltuusto päättää talousarviosta 22.11. kokouksessa. Talousarviossa määritellään sitovat määrärahat valtuustoon nähden, jotka ovat yleisellä tasolla.

Palvelukokonaisuus- ja palvelutasolla määrärahojen kohdennukset tehdään tulosbudjetissa, jotka hyväksytään lautakunnissa joulukuussa.

Sotepe-toimialan rahoitus tulee valtiolta valtionosuuksina lainsäädännössä määriteltyjen tarvetekijöiden ja muiden tekijöiden perusteella. Palveluihin kohdistuvat määrärahat ovat niukat tarpeeseen nähden.

Kaupunkiympäristön toimiala (Kymp): Esteettömyysasiamies Pirjo Tujula esitteli tällä kertaa kaupunkitasoisen esteettömyystyön ajankohtaisia toimenpiteitä. Helsinki sijoittui EU:n komission esteettömyyskilpailussa hopeasijalle vuonna 2021, josta kaupunki sai esteettömyyspalkintorahaa 120 000 euroa.

Palkintorahalla on edistetty esteettömyyttä monilla konkreettisilla keinoilla: on asennettu aktiivisia T-merkkejä, josta voi seurata, toimiiko induktiosilmukka.

Merkkejä on asennettu mm. Malmitaloon, Stoaan, Annantaloon, kaupunginmuseoon ja useamman koulun juhlasaliin, samalla on korjattu kuuluvuuskartat ja toimivuuden puuteet. Rahalla on parannettu palvelukartan kysymyksiä Riesa Oy:n konsultoimana. Parannusehdotuksia kerättiin haastatteleamalla eri tavoin liikkumis- ja toimimisesteisiä henkilöitä. Palvelukarttaan on kehitetty kysymykset leikkipuistoille ja leikkipaikoille, joiden esteettömyyskartoitus on tarkoitus aloittaa syksyllä.

Helmikuussa toteutettiin palvelukartan tiedotuskampanja, jolla saatiin lisää käyttäjiä. Kokeiltiin myös induktiosilmukan toimivuutta ratikassa.

Jatkossa toivotaan vammaisneuvoston yhteistyötä joukkoliikenteen esteettömyyden edistämisessä. Palkintorahan avulla on pystytty tekemään paljon normaalia enemmän. Espan kesäkadun kokeilun luiskista on hyvä saada palautetta. Ensi syksynä alkaa suunnitelman laatiminen ääniohjattujen suojateiden sijainnista koko kaupungin alueella. Invalidiliiton ESKE-työn uudelleen organisoituminen aiheutti esteettömyyskartoituskurssin peruuntumisen. Haasteena on löytää korvaava

kouluttaja. Kaupungin henkilöstölle oli tarkoitus järjestää perehdytyskoulutus verkossa, nyt haasteena on kouluttajan löytyminen.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala (Kasko): Pedagoginen asiantuntija Pasi Brandt kertoi opiskeluhuollon OPS-muutoksista ja opiskeluhuollon uudistuksesta. Useasta koulu- tai oppilaitoskohtaisista opiskeluhoitosuunnitelmista tullaan kokoamaan Kasko-toimialan opetuksen järjestäjätasoinen yhteinen opiskeluhoitosuunnitelma. Suunnitelma tulossa voimaan 1.8. ja koskee kutakin koulutusmuotoa. Opiskelun eri koulutusmuotojen yksilöhuollon ja yhteisöhuollon käsitteistö on yhtenäistetty, ja ne koskevat kaikkia koulutusmuotoja esiopetuksesta ammatilliseen koulutukseen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (Sotepe): Ajankohtaisena on ison kuljetuspalvelujen asiakaskunnan asiakaslaskutuksen muutos 1.8.2023 alkaen. Kuljetuspalvelujen asiakkaille on lähetetty muutoksesta tiedote. Muutos tarkoittaa, että elokuusta alkaen asiakkaat eivät maksa enää kuljetuspalvelun omavastuuta auton kuljettajalle, vaan elokuussa tehdyistä matkoista alkaen kaupunki lähettää jälkikäteen kuljetuspalvelun omavastuuosuudesta kuukausittain laskun. Kuljetuspalveluja työ- tai opiskelumatkoilla käyttävien omavastuuosuudet on jo aiemminkin laskutettu kuukausittain. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain uudistus on edellyttänyt, että palveluista annetaan lasku, se poistaa palveluntuottajan oikeuden laskuttaa asiakasta. Ensimmäisen laskun saapumisessa muutoksen jälkeen voi olla viivettä, ennen kuin tekniikka toimii.

10. Osallistumiset

Puheenjohtaja totesi, että vammaisneuvoston jäseniä sekä järjestöjen ja kaupungin edustajia osallistui vammaisneuvoston ja -järjestöjen ja kaupungin yhteistyötalaisuuteen 5.6., jonka tekstitetty ja viittomakielelle tulkattu tallenne on katsottavissa [Helsinki-kanavalta](#). Tilaisuudessa keskusteltiin YK:n vammaissopimuksen toteutumisesta uuden vammaispalvelujen täytäntöönpanossa sekä neuvoston ja -järjestöjen yhteistyöstä. Ryhmäkeskustelujen ideat järjestöyhteistyöhön ja näkyvyyteen, vammaisneuvoston vaikuttavuuteen ja seuraavan toimikauden teemoiksi on lähetetty vammaisneuvoston jäsenille ja ne merkittiin tiedoksi.

11. Muut asiat

Vammaisneuvoston nykyinen työvaliokunta pitää kokouksen vielä elokuussa. Vammaisneuvosto antoi työvaliokunnalle valtuuden muistuttaa sotepe-lautakuntaa, että vammaispalveluihin tulee varata rahoitus tarvetta vastaavasti.

Kaupunginkanslia valmistelee uuden vammaisneuvoston asettamispäätöksen kaupunginhallituksen 21.8. kokoukseen päätettäväksi.

12. Tiedotusasiat

Vammaisneuvoston sivut siirtyvät hel.fi -sivujen yhteyteen kohtaan Päätökset: <https://paatokset.hel.fi/fi/paattajat/toimikunnat-ja-neuvottelukunnat/vammaisneuvosto>

13. Kokouksen päättäminen

Tämä oli vammaisneuvoston toimikauden 2021–2023 viimeinen kokous. Seuraava kokous järjestetään kaupunginhallituksen tekemän asettamispäätöksen jälkeen. Puheenjohtaja Sirpa Puhakka päätti kokouksen klo 16.43.

---

puheenjohtaja
sirpa.puhakka(a)pp2.inet.fi

sihteeri, asiantuntija
tiina.lappalainen(a)hel.fi

Liitteet: Vammaisneuvoston [23.5.2022 kokouksen muistio](#)
Vammaistyön hankintojen tilannekatsaus -esitys
Liikuntapalvelujen visio -esitys
Lausunto osallistamisesta sähköpotkulautojen käytössä
Kannanotto arviointiraportin omaishoidon tuen osuudesta
Vammaisneuvoston toimikauden 2021–2023 raportti